

Szent István Király

SZENT ISTVÁN KIRÁLY

ÜNNEPE

AZ ÜNNEPÉLYES BÚCSÚ MENETRENDDDEL.
A NAGY KIRÁLY ÉLETRAJZÁVAL

És

SZ. EREKLYÉINEK S A SZ. KORONA TÖRTÉNETÉVEL.
4 KÉPPEL.

PEST,
NYOMATTA ÉS KIADJA WERFER KÁROLY.
1860.

BEVEZETÉSÜL.

Az egész magyar nemzet szent áhítattal üle meg, sok tekintetben legnagyobb királyának emlékét, minden év angnst. 20-dik napján; s most is a legnemesebb hálával eltelve, óriás áldozatként hozza leghőbb imáját istennek, hogy oly embert, teremtett, ki az egész nemzetet bevezető a kereszténység boldogító paradicsomába, hogy így a hit, szeretet, remény és egyetértés törhetlen láncszemeivel hazájához kötvén, erőssé, műveltté és megtörhetlenné tegye.

Ezen szent embernek életét akarjuk azoknak rövid vonalokkal ecsetelni, kiknek nem volt alkalmuk arról közelebb tudomást szerezhetni.

A mi nagy, nemes és üdvös, az nem egyeseké, hanem az egész országé. Minden vallású, minden ajkú egyaránt kell hogy ismerje el az érdemet; és azért Szt. István királyt is egyenlően tisztelje a haza minden lakója; s leborulva adjon hálát az égnek mindenki, mert ő nem csupán szent király, hanem Magyarország királya volt, — s áldott intézkedései által vált hazánk a középkor első országainak egyikévé, s neki köszönjük Isten után hitünket és nevünket!

4

Adja az ég, hogy mindinkább buzgón emlékezzünk meg a nagy, szent királyra! És áldjuk emlékezetét, melynek drága ereklyéin kivid honunk minden lakóiban maradandóan élni kell!

A mely nemzet mívelt, az halottjait tiszteli.

Tiszteljük tehát Szent Istvánt, és szenteljük meg az ő emlékét!

MENETREND,

Szent István ünnepén, aug. 20-án 1860.

Reggeli 7 óra előtt a csász. kir. titkos tanácsos, kamarás, asztaltok s nemes urak, valamint a cs. kir. államhivatalnokok s testületek, melyek a menethez csatlakozásra vannak hivatva, részint a szent Zsigmondról nevezett vártemplomban, részint a korlátolt tér miatt, az előtt, a menet útján gyűlnek össze.

A zsoltárok eléneklése után a menet következő rendben indul meg:

1. Céhek és testületek a szokásos sorban.
2. Iskolák.
3. A szerzetesek.
4. Az összes pest-budai plébániák.
5. Egy gyalogsági osztály.
6. A cs. kir. hatóságok; még pedig a pénz-, igazság-, valamint belügyministeriumbeliek.
7. A papság kar-ingekben, stólákban s papi süvegekkel.
Odalt mennek a pesti egyetem dékánjai s rector magnificusa, a pedellusok előlépése mellett.
8. A szent Zsigmondról nevezett prépost, mint a szent Jobb őre.
9. A szent Jobb, 4 diaconus által vitetve, misemondó ruhában s papi süveggel, míg két oldalról a tiszthatóság hat alhivatalnoka égő fáklyákat visz. Ezeken kívül a pest-budai két tiszthatóság.

10. A magas pontificans a segédlettel.
11. Az ideiglenes ország-főnök.
A szent Jobb órétől fogva, a menet mindkét oldalról katonai sorfal által kísértetik.
12. A cs. k. titkos tanácsosok.
13. A cs. k. kamarások.
14. A cs. k. asztalnokok.
15. A nemesség.
17. Egy gyalogsági osztály.

A menet a Hentzi- s disz-téren, az úri utcán s a tanács-ház-téren a főplebánia-templomba megy, hol a szent-jobb egy oldaloltárnál tétetik le. A magas pontificans segédletével együtt a főoltárhoz megy, s a különböző méltóságok a számukra kijelölt helyeket elfoglalják.

Erre következik az ünnepélyes nagymise s a szónoklat.

A dísztéren egy zászlóalj díszleg, mely mise alatt 3 üdv-lövést tesz, ezen üdv-lövésnek mindegyikére a Gellérthegy ágyúi válaszolnak.

A mise s a szónoklat után, s az oldal-oltárnál a zsoltárok s ének bevégeztével, a szent ereklye fölemeltetik s a menet az előbbi rendben visszamegy a vártemplomba s Te Deunnal záratik be.

J e g y z e t . A testvérvárosoknak egy bizottmánya gondoskodik a kijelölt rend fönntartásáról, mind a templomokban, mind a menetek alatt.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY

ÉLETE, MŰKÖDÉSE ÉS HALÁLA.

A tiszta Árpádvérből származott Géza, a magyarok fejedelme, volt Istvánnak atyja.

Géza néhány szerencsétlen hadjárata, a külhatalmasságokali bonyodalmi, de kiváltképen benső meggyőződése arra bírta, hogy a keresztény vallást, melynek terjesztésében különösen Adalbert prágai püspök fáradozott, felvegye.

Gézának legidősebb fia, a nagy reményekre jogosító Salamon, önszívében sóvárogván a tiszta hit után, már tizenhetedik évében keresztelteté meg magát Adalbert püspök által, s Vajk és István nevet nyert a keresztségben.

Esztergom volt a nagy király bölcsője, itt született ő 978-ban Kr. sz. u. s itt van megkereszteltetésének helye, melyet 994-ben Adalbert prágai püspök teljesített; Esztergom volt a pont, melyből áldásos működése mint a nap sugarai, az egész országra szétáradt. — Esztergom volt a hely, melynek közelében a keresztény király kevés híveivel megvívott a pogány Koppány hadaival, kik ellenszegülőknek a keresztény intézkedéseknek.

Az ég ura meghallgatá a szt. király imáját és megsemmisítő az ellen hadát. Ennek emlékére Szt. István Pannonhegyén egy apátságot alapított, hogy magva legyen azon házának,

mely később az egész országot ellátta az Idvesség kenyérével.

Szent István király egész törekvése volt: népének szilaj-ságát, nemes tüzet meglágyítani, s ezt a bon javára fordítani.

Nehéz munkáját a legnagyobb áldás koszorúzta. S hogy a külföld előtt nevének és országának önálló hatalmat és sérthetlenséget vívjon ki, eltökélte magát, hogy a szent atyához, Sylvester pápához királyi czímért és rangért folyamodik.

A pápa, ki már régen legnagyobb örömmel és megleléssel kíséré a jámbor fejedelem működését, nem tudott nagyobb jutalmat az egyház e buzgó hívének, mint áldásával a szent koronát megküldeni, melylyel István 1000. év aug. 15-én Esztergomban mégis koronáztatott.

Ezen tette által Magyarország Europa államai közt kiváló helyet foglalt el, s az ernyedetlen férfi nem hiába kapa a kettős keresztet; elől is vivé azt és győzött vele mindenütt a merre járt. Szétverő Veszprémnél a lázadó hatalmas Kupának áru-ló seregét, és a pogányság utolsó ledölt romjaira feltűzé a Szent Szűz lobogóját.

Sz. Istvánnak köszöni honunk egész politikai felosztását. Ő volt az, ki az országot vármegyékre osztá, s élökre grófokat állított, kik főispánok voltak, és megyéiket kormányozták, hogy így az igazságszolgáltatás, hadviselés, egyszóval a kormányzás könnyebb, igazságosabb, szétágazóbb legyen és gyorsabban hozathassák ítélet az apróbb perekben.

Szent István nem csak nagy államférfi volt, hanem Isten igéjének hirdetésében is személyesen ernyedetlenül fáradozott: maga állott a térítők élére, s így nem csak a világi, hanem az egyházi dolgokat is igazgató, s kész volt mindenét feláldozni, hogy megkezdett apostoli művét véghezvihesse. Ő utána hívtak királyaink Apostoli királyoknak. Mária Terézia uralkodása alatt erősítő meg újra a magyar királyoknak e czímét, és használták utódai.

Szent István, hogy az ipart és művészeteket előmozdítsa, a külföld jeles férfiai közül százakat, ezreket telepített meg, s rövid idő múltán a művelődés magvai, mit ő vetett s az ég megáldott, gazdagon gyümölcsözének.

Hogy a keresztény kit, melynek önmegtagadással, élete sokszori veszélyeztetésével és fáradhatlan buzgalomával alapját megvetette, szilárdná váljék, számos püspökséget és kolostort alapított, hogy az Urnak szolgálói folytassák az épületet, mely népének boldogságára vált. Ő volt az első, ki a magyar népet leszoktatá a folytonos harctél és a béke áldásaihoz vezeté, ő volt, ki a barangold, ágakra és külön felekezetekre őszié nemzetet egy nagy testté forrasztá, oly testté, mely mai napig, ha bár ingatottan, de mégis mint erős és ép törzs áll, dacolva évszázadok viharaival. Ő volt, kinek élete egy nagy, roppant küzdelem lévén, még sem ingott, s ki az igazságszeretet és nagylelkűségnek annyiszor adott mintaképet! Csak azon egyetlen példa mily felülmúlhatlan, midőn a szigor és a vad hatalom azon korában az orgyilkosnak megbocsátott, ki éjszakának idején hálósobájába rejtőzve, életére tört. Az őrző mindenható hatalom egy dihéjt választá eszközül, hogy annak széttiprására a király felébredjen, és tovább folytathassa elkezdett nagy művét.

Avagy nem nagy volt-e ő, kinek egész élete egy áldozat volt, minden földi öröm nélkül! Országglását harccal kezdé meg; s a harc véres nyomai vajmi sokszor fájdalommal tölték el lelkét.

Életének egész reménységét, Imre fiát, a halál ragadá el karjaiból, és ő nem szilárd maradt. A pártviszály, rokonai agyarkodásai mennyiszor bánták jó szívét, és ő folytatá a tövises pályát; s midőn nemzetének egyrésze legjobb törekvéseit is félreismerve, ellene folyton háborgott, megbocsátott neki, megáldván azt, hogy áldása kiengesztelje a végzetet.

A mindenható meg is hallgatá hívének annyi hő imáit.

A hit szilárdul maradt, s elterjedt az egész országban. Jobbja áldást mondott egész népére; — élete egy óriás küzdelem volt; de halála, mely 1038. év aug. 15-én, épen koronáztatása évnapjain következett be, egy épen oly nagy győzelemé lőn.

Az ég maga megmutatá, mily hatalmas pártfogója volt sz. Istvánnak, mert a nemzetét megáldó kéz még most is épen van hogy élő, megtörhetlen emlékeztető legyen a hitre, a szeretetre és egyetértésre. —

Szent István Esztergomban halt meg, s mint végkivánata volt, fiához, Imréhez temettetett el, Székesfehérvárott.

Működéséért félszázaddal később a szentek sorába avattatott, s midőn sírja felbontatván, az áldást és keresztet hirdető jobb kéz sértetlennek találtatott. —

Ezen szent Jobb az, melynek tiszteletére Szathnár megyében Szent Jobb kolostort építettek a buzgó utódok, hogy méltó helye legyen a király ereklyéjének.

Szent István koponyája.

A Sz. Jobb sok viszontagságon átmenve, Dalmátiába vitetett. Később Mária Terézia Posonyban őrizteté, hol drágakövekkel ékesített karpereccel feldíszítetté, s ezüsttel egybekapcsolt kristályüveg tokba helyeztető. Innét Budára került, hol most

is létezik, és István szent ünnepén a hálás utókornak tisztelet és áhítat tárgyául szolgál.

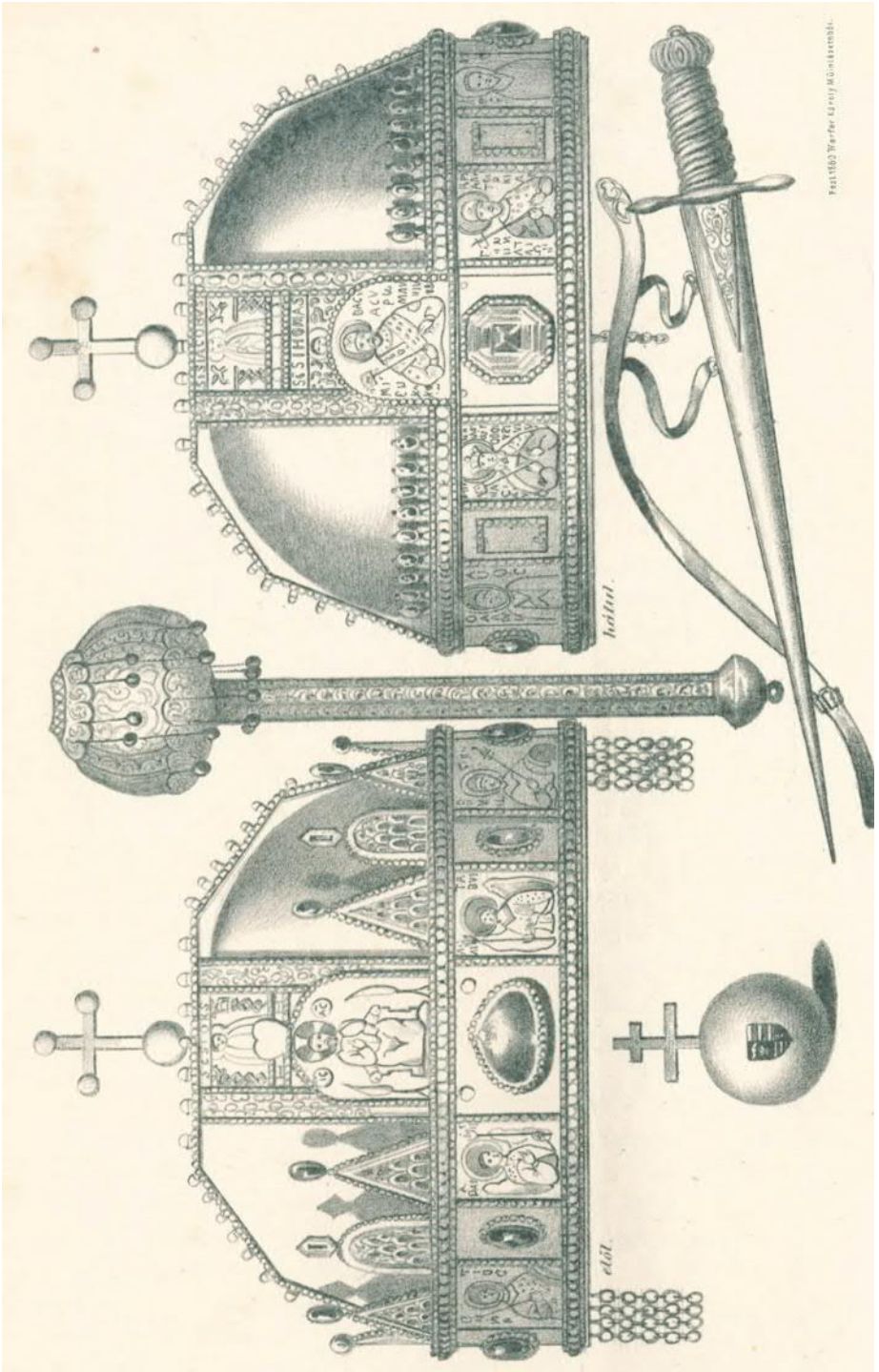
A Sz. Jobbon kívül Sz. Istvánnak még egy ereklyéjével bír hazánk, s ez Szent István I. magyar királyunk koponyája, mely annyi századok óta épségben megmaradt, s a fehérvári székes-egyházban bizonyos nagyobb ünnepek alkalmával közszemlére tétetik ki, a mint a túlsó laponi rajzban látható, s nagy, Szent István képét ábrázoló ezüst fedezetben kristály üveg alatt van. Mária Terézia volt szíves a posoni káptalani egyházból a fehérvári székesegyháznak ajándékozni.

Mária Terézia a régi tokból, melyben annyi századok óta állt, mi szintén a székesegyházban megszemlélhető, kivétető s ez új nagyszerű ezüst főállványba téteté át. Ignác püspök a szent koponya valóságos átvételéről e saját kéziratát hagyá utódainak:

„Mi Séllye: Nagy Ignác és apostoli szék kegyelméből székes-fehérvári püspök, nemkülönbén Ő császári s királyi Apostoli Felsege tanácsosa sat. Mindeneknek egyetemleg s külön e jelen levelünk olvasóinak kétségtelen tanúsítást teszünk s hitelesen bizonyítjuk, hogy istenesült István első apostoli királynak szent és enyészetlen koponyája, mely ezer hétszáz hetvenötödik évi december hó huszadik napjától fogva királyi átengedés mellett a Posonyi Szt. Mártonról címzett társas egyház tárában ezüst tokban hiteles pecsét, alatt foglalva tartatott, most pedig új ezüst tartályba vagy is egy emberi alakot ábrázoló jeles és mesterséges rnivti aranyozott ezüst szoborba, melynek csúcsában belől a sz. koponya foglaltatik, e szent ereklye terjedelméhez képest kristállyal beborítva kulcsocskával kinyitható és elhelyezhető, felséges Mária Terézia királyné költségén készítve — ő ecxellentiaja méltóságos Galanthai gróf Eszterházy Ferenc Fraknó örökös grófja, aranygyapjas és Szent István apostoli király jeles rend nagy-keresztes vitéze. Mindkét cs. k. felség kamarása (aranykulcsos hívei) és valóságos belső titkos tanácsosa, magyarországi főudvarmester, és a főméltóságú magyar udvari kancellária részéről kiküldettek: Méltóságos Végh Péter s Ürményi József udvari tanácsosok és Sz. István apostoli király rend vitézei és azonfelül .főtisztelendő Grubanovics Zsigmond fehérvári székesegyházunk nagy nagy prépostja és Szegedi Pál éneklőkanonokja mint e

végre általunk különösen kirendeltek jelenlétében, méltóságos és főtisztelendő Peréni báró Perén Imre esztergomi kanonok, s Pázmánféle intézet igazgatója Bécsben, fenséges és főtisztelendő római sz. birodalmi herceg Magyarország primása és esztergomi érsek sat. Batthyányi gróf Batthán József teljes meghatalmazottja által Bécsből buzgó tisztelettel átszállítva, ibolya piros színű selyemfonállal lefűzve, és nemzetiségi pecsétjével lepecsételve, s fentnevezett kiküldöttjeink által a sz. koponyának régi ezüst tokjával, mely ábrákkal ékítve, feliratokkal ellátva mint egy régiség ereklyéjével ide hiteles bizonyítéki helyére elhozott, buzgón elismertük, fehér selyem zsinórocskával általunk ismét lekötve és pecsétünkkel lezárva fehérvári székesegyházi káptalanunk, kinek e drága kincset örökzalogul e felsége Mária Terézia kegyelmesen odaajánlá, gondviselésére bíztuk, engedelmet adván az urban, hogy e fentérdeklött fehérvári székesegyházunkban Krisztus hivei buzgóságának emelésére és sz. István apostoli király iránti tisztelet előmozdítására, jelesül azon napokon, melyek általunk különös indokokból kijelölvék, úgymint: april másodikán vagyis a székesegyházba lett szállítása napján harmadnapig. Május 19-én, mely napon Székes-Fehérvár a törököktől elvétellett. — Szent László és szent István ünnepein nyolcad napig, october 14-én, mely napon hajdan Magyarhonban szent István király testének feltalálása ünnepeltetett, végre sz. Imre napján harmadnapig, Krisztus hiveinek nyilvános tiszteletadás végett kitétessék. Melyeknek hitelére ezen saját kezünk aláírásával és pecsétünkkel megerősített oklevelünket kiadni rendeltük. Kelt Moorott a capucinus atyák zárdájában, boldogasszony köszöntése (Gyümölcsoltó) napján, vagyis mártius huszonötödikén, egy ezer hétszáz hetvennyolcadik évben. — I g n á c z , fehérvári püspök, m. k.“

Ila más nemzetek nagy királyaik emléke iránt mind máig kegyelettel viseltetnek, a hálás magyar nemzetnek kiváltkép nem szabad megfelejtkezni első szent királyáról, ki nem kevésbbé volt nagy mint szent, kiről elmondhatjuk, hogy Árpád által szerzett hazát ő tette a keresztény vallás megalapításában! bölcs intézkedései által Európában megtarthatóvá.

A MAGYAR SZENT KORONA

ÉS A KORONÁZÁSI JELVÉNYEK

A szent király életével és országlásával egygyé van forrva a szent korona és a koronázási jelvények léte; és a magyar nemzet benső történetével szoros egybefüggésben áll ezeknek sorsa. Figyelmetlenség volna, ha e drága ereklyék emlékét fel nem frisíteném, és e nemzeti kincset le nem Írnám a hazai hagyományok iránt hő kegyelettel viseltető utókornak.

E jelvények számtalan vizsályokon mentek keresztül, s az ég mégis megtartá azokat a magyar nemzet örömére.

A magyar szent korona és koronázási jelvények leírását csak röviden közöljük, mert sikerült képeken úgy is le vannak másolva.

Azért csak a történeti eseményekre szorítkozom, és a sorsra, mely ez ország kincseit hányta, vetette.

A szent korona és ország-alma, valamint a kettős kereszt, Sylvester római pápa ajándéka, ki azokat szent István királynak ktildé, Asztrik megbízottja által.

A korona valódi aranyból van készítve, s 336 arany értékű, 304 valódi gyöngygyei, 4 szép saphir, 2 gyönyörű rubin, 2 nagy gyöngygyei van ékesítve. Ezenkívül a Megváltó, Mihály és Gábriel arkangyal, s más képek díszítik. A korona karikájáról, mely azt körülfutja, mintegy fél arasznyi hosszúságú 9 aranylánc-

függ alá, melyeknek mindegyikén drágakövek vannak. A koronán görög felírások láthatók.

A kormány pálcá egyetlen a maga nemében, és minden egyéb uralkodókéitól eltérő, s tökéletesen hasonló az egykori buzogányokhoz. Aranyból, valamivel hosszabb egy lábnál, s végén aranyba foglalt nagy kristály gomb van, melyről arany láncocskák függenek alá.

Az országalma, egészen sima, üres arany golyó, kettős keresztrel. Elöl emaillezott lilios címer van, melyet alkalmasint az Anjou-házból származott királyok festettek reá.

Szent István kardja egyenes és kétélű, két és fél lábnyi hosszú. Arany dróttal körültekert markolattal; hüvelye vörös bársonnyal van behúzva.

Szent István palástja világoszöld színű, keskeny sárga csíkos selyemszövetből van, sok és nehéz aranyhímzésekkel ellátva. Gizella, Szent István neje készítette e drága palástot, melynek eredeti szövete alá újabb időben lilaszín atlasz varratott, mivel amaz már majdnem egészen szétmállott.

Szent István keztyűi bőrből készítvék, gazdag arany hímzéssel.

Harisnya és cipő fehér posztóból, minden cifraság nélkül.

Az apostoli kereszt és Sz. István zászlója, mely 1380-ban elszakadt, elvesztek. A sarkantyúk, az öv, a nyaklánc, a stóla, s egy arany cirádákba foglalt kristály szinte a koronázási jelvényekhez tartoznak, azonban évszázadok óta nem használtak.

A koronának sorsát fogom tehát soraimban röviden ecsegetni. —

Szent István után, mivel ennek Imre fia meghalt, 1038-ban a korona unokaöcscsére Péterre szállott, ki azonban már 1041-ben Sámuel, Szent István sógora által elűzetett. Ez a szent koronával megkoronáztatott., de 1044-ben fejét veszté.

SZ. ISTVAN KIRÁLY PALÁSTJA.

Ezután Péter újra a trónra lépett, s a magyar koronát III. Henrik német császár kezéből kapá.

A nemzet azonban fölkelt ellene, s a száműzött Andrást visszahívta Oroszországból, ki Szent István másodunokája lévén, I. András név alatt mégis koronáztatott. Andrással ennek ifjabb fivére Béla is visszajött a számkivetésből, és mivel András, Ígérete ellenére hét éves fiát Salamont 1058-ban megkoronáztatta, keserű testvérharc folyt, mely azzal végződött, hogy I. András Bélát magához Várkonvba hivatá, hol ennek a korona és kard között választania kellett. Béla már eleve megintetett: hogy a kardot válaszsza, ellenkezőleg életét veszteni.

Béla ezután újra elhagyá az országot, de Lengyelhonból haddal tért vissza, és Andrást megvervén, Székesfehérvárott 1061-ben megkoronáztatott. I. Bélának fia, I. Géza nemeslelkileg a tizenegyéves Salamonnak kiddé a koronát, ki IV. Henrik német császárnál tartózkodott, s midőn ez védője kíséretében megérkezett, 1003-ban másodsor tevék fejére a koronát. 1064-ben Géza harmadszor koronázta meg önkezével Salamont, és pedig Pécssett. Tíz évi béke után Salamon újra agyarkodott, s féltvén a koronát, Gézát haddal támadta meg, de elvesztvén az ütközetet, külföldre futott. Géza 1074-ben az országnagyok unszolására megkoronáztatta magát, de már 1077-ben meghalt.

Ezután Géza testvérére í. Lászlóra szállott a korona. Utána I. Kálmán bölcs fejét díszíti a szent ereklye; fia, II. István, ki 13 éves korában 1114-ben koronáztatott meg, 1131 -évig uralkodott, II. Bélát, Almos vak herceg fiát nevezve utódául, ki 1141-ig uralkodott, s kit fia, II. Géza követett. Ennek fia, a még csak 12 éves 111. Istvánnak el kellett hagyni az országot, a mire nagybátyja 11. László megkoronáztatta magát, ki azonban 1162-ben meghalt. Néhány hétre II. László testvére IV. István lépett a trónra, de a nemzet elkergető őt, és másodsor választó III. Istvánt, ki 1173-ban megmérgeztetett. Testvére III. Béla lépett majd a trónra, s 1174-ben Székesfehérvárott megkoronáztatott, Utána Imre, s 1205-ben történt halála után ennek fia, III. László volt a trónon, kinek gyámja nagybátyja, András oly keményen bánt a királyi özvegygyel, hogy ez

fiával és a koronával 1205-ben Austriába Lipót herceghez futott, hol III. László nem sokára meghalt. II. Andrásnak kiszolgáltván a korona, 1206-ban megkoronáztatott. Utána 1235-ben fia IV. Béla lépett a trónra; de a mongolok elől 1240-ben Austriába menekült, a hol azonban Fridrik, az utolsó Babenbergi, élvévé tőle a koronázási jelvényeket, s csak a győzelmes lajtai csata után kapa azokat vissza. 1270-ben meghalálózván IV. Béla, fia V. István koronáztatott meg, de csak 1272-ig élt. Ennek fia, IV. László következett utána, ki azonban már életének 28-ik évében meggyilkoltatott. Az utolsó Árpád, II. András unokája élt csak Velencében, ki 1290-ben megkoronáztatott.

Azonban Habsburgi Rudolf német császár és a pápa között egyenetlenség támadt. Amaz Magyarország trónját megöröültnék nyilvánítván, Albrecht fiának követelte, míg a pápa is jogot vélt tarthatni a korona odaengedéséhez, s ezt védecének, Martell Károlynak akará megszerezni, kinek fia Róbert Károly 1300-ban Zágrábban megkoronáztatott, mialatt III. András meghalt. Vele az Árpádház férfiága kihalt.

Huszonhárom Árpádvérű király koronáztatott meg tehát a sz. koronával, a vegyes házakból pedig a következők:

Róbert Károly 1300-ban, de nem a szent koronával, Zágrábban.

A cseh királynak fia IV. Vencel, ki IV. Bélának unokája, András egyik leányával volt eljegyezve, Székesfejérvárott 1301-ben. A kiskörű királyra és atyjára a pápa kimondván az egyházi átkot, mindketten Csehországba vonultak vissza, a koronát is magukkal vivén.

Ottó, bajor herceg, szinte IV. Béla unokája, kihez a nemzet egyik része állott, s ki elfogadá a trónra hivatást, s Venceltől a koronát ki is kapta; de miután a magyarok másik része Róbert Károly pártján volt, Ottó félté a koronázási jelvényeket, s áruhában utazott Magyarhonba. Fischamendnél a hordót, melybe a korona rejtve volt, elvesztette, de azt az országúton újra megtalálta. Legnagyobb üldözés közt ért Székesfejérvárra, s ott megkoronáztatott. Fején a szent koronával, lovagolt Buda utcáin, s a jelvényeket mindig magá-

val vivé. Épen ez volt nagy kárára, mert midőn 1307-ben László erdélyi vajdához utazott, hogy ennek leányát nőül kérje, az őt elfogta, és a koronát, tőle elvevé.

Ottó egy évvel ezután Bajorországba ment vissza. László vajda Bobért Károly választott királynak csak 1311-ben adá ki a koronát, a mellyel végre meg is koronáztattott. Róbert Károly 1342-ben meghalálózván, fiára

Nagy Lajosra szállott a korona, ki figyelmekek nélkül maradván, az ország rendéi leányát

I. Máriát ékesíték a koronával, kit azonban

Nápolyi Károly a tróntól megfosztott, és magát 1385-ben megkoronáztatta. Ezen ünnepély alkalmával szakadt el sz. István lobogója, mely azelőtt szinte a koronázási jelvényekhez tartozott.

Utána Zsigmond koronáztató, meg magát. Reá fia, Albrecht, s ez meghalálózván, ennek később született fia, a 4 hónapos László koronáztattott, meg.

I. Ulászló, lengyel király a rendek egy része által királynak hivatva, az országba jött, de a koronát kézhez nem keríthető, mert Visegrádon őriztetett, s Erzsébet királyné III. Frigyes császárnak 2500 aranyért elzálogosítá. I. Ulászló Várnánál 1444-ben elesvén, a korona 18 évig maradt III. Frigyes birtokában, s ő ezzel magát Bécs-Ujhelyben mégis koronáztató, míg végre Korvin Mátyás 60,000 aranyért a koronát tőle kiváltó, s magát Székesfehérvárott a legnagyobb pompával megkoronáztató, 1464-ben.

A cseh II. Ulászló, választatván királyul, Korvin János természetes fia átadó annak a koronát, s vele megkoronáztattott.

II. Lajos volt az utolsó, ki a vegyes házából származott királyok közül megkoronáztattott, s ki a sajnos végű mohácsi csatában elesett.

Zápolya János, 73 nappal a mohácsi csata után, Székesfehérvárott megkoronáztatta magát, 1526. évi nov. 11.

II. Mária királyné erre országgyűlést hívott össze, a hol I. Ferdinánd királynak elismertetvén, ez Zápolyával harcot kezdé, s miután rajta győzedelmeskedett, 1527. évi nov. 3-án Budán megkoronáztattott.

Solimán gyámolítván Zápolyát, a korona újra ennek kezeihez került, és a török császár sajátkezűleg tévé azt védencének fejére.

Zápolya halála után sok viszontagságon ment át a korona, míg azt Ferdinand újra megkapd, s vele Miksa fiát Pozsonyban megkoronáztatta. A korona Csehországba vitett. Ez után:

1. Rudolf, ki már 1572-ben megkoronáztatott, uralkodott; ez alkalomra a korona Csehországból elhozattott. és azután újra oda visszavitetett,

A Bocskay-féle hadjárat kiegyenlítése után, a magyar korona, mely 56 évig volt Prágában, II. Mátyás, Rudolf fivérére szállott. Halála után, mely 1619-ben következett be, utóda, II. Ferdinánd 1618-ban koronáztatott meg; alatta a szent korona és a jelvények a győzelmesen előrenyomuló Bethlen Gábor hatalmába kerültek, s Rozsomból Trencsében vitetvén, 1622-ig ott is maradtak.

1637-ben III. Ferdinánd lépett a trónra, s 1646-ban fiát, IV. Ferdinándot Pozsonyban megkoronáztatta; de ez már 1657-ben meghalt s fiára I. Leopoldra jutott, a korona. 1705-ben I. József uralkodott 1711-ig; őt III. Károly követé 1712-ben.

Utána Mária Terézia uralkodott., ki magát 1741-ben megkoronáztatta.

Fia II. József nem koronáztató meg magát, de a koronát Bécsbe vitette, honnét 1790-ben ismét visszaküldő Budára.

Őt II. Lipót követé, ki magát Pozsonyban nagy pompával koronáztató meg.

1792-ben I. Ferenc lépett a trónra; a franciákkal harcolt alatt a korona Munkácsra, és onnét a béke helyreálltával ismét Budára vitetett.

1825-ben Ferenc császár nejét és 1830-ban fiát V. Ferdinándot Pozsonyban megkoronáztatta.

A Habsburg császári házból tehát 13-man koronáztatott meg a magyar sz. koronával.

Az 1848-ki események után három évig volt Orsova táján elásva a szent ereklye, amíg végre feltaláltatván, 1853-ik év Sept. 16-án nagy pompával Budára, s onnét Bécsbe vitetett.